

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี

ตำบล

คือจุดยุทธศาสตร์ ของการพัฒนา ประเทศไทย

เมื่อ ๘,๐๐๐ ตำบล ๘๐,๐๐๐ หมู่บ้าน เข้มแข็ง
จัดการพัฒนาอย่างบูรณาการได้
ทั้งประเทศไทยก็ร่มเย็นเป็นสุข
คนไทยทั้งประเทศพ้นทุกข์ได้

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐

๑.

ถ้าฐานของประเทศแข็งแรง จะรองรับประเทศทั้งหมดให้มั่นคง

โครงสร้างใดๆ ไม่ว่าจะพระเจดีย์หรือประมิต ฐานต้องกว้างและแข็งแรงจึงจะมั่นคง สังคมก็เช่นกัน พระเจดีย์สร้างจากยอดไม่ได้จะพังลงๆ เพราะไม่มีฐานรองรับ การพัฒนาประเทศไทยที่ผ่านมาทำประดุกการสร้างพระเจดีย์จากยอด อะไรๆ ก็เอาแต่ข้างบน ไม่ว่าจะเศรษฐกิจ การศึกษา หรือการเมือง จึงไม่สำเร็จ เพราะไม่มีฐานรองรับ

ฐานของประเทศไทยคือชุมชนท้องถิ่น

ตำบลประมาณ ๘,๐๐๐ ตำบล หมู่บ้านประมาณ ๘๐,๐๐๐ หมู่บ้าน เป็นฐานของประเทศ ชุมชนท้องถิ่นเหล่านี้ครอบคลุมทุกตารางนิ้วของประเทศ เป็นที่อยู่ร่วมกันของคนส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นที่อยู่ของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมด เป็นที่สืบต่อทางวัฒนธรรม

ถ้าพื้นที่ทั้งหมดมีการพัฒนาอย่างบูรณาการที่ **เศรษฐกิจ - จิตใจ - สังคม - สิ่งแวดล้อม - วัฒนธรรม - สุขภาพ - การศึกษา - ประชาธิปไตย** เชื่อมโยงอยู่ในกันและกัน จะเกิดดุลยภาพ ดุลยภาพทำให้เกิดปรกติภาพหรือสุขภาวะ และความยั่งยืน ถ้าต้องการเห็นความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ยุทธศาสตร์คือยุทธศาสตร์ชุมชนท้องถิ่น

ตำบลเป็นจุดยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศไทย

เพราะตำบลเป็นจุดเชื่อมประชาชนทั้งหมดข้างล่างกับโครงสร้างของรัฐข้างบน ตำบลเป็นจุดที่มีองค์กรของรัฐที่ใกล้ชิดประชาชนทั้งหมด และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วถึงเป็นผู้ปฏิบัติการ

อนึ่ง ในขณะที่สังคมไทยกำลังเข้าไปสู่การเป็นสังคมสูงอายุ ระบบเศรษฐกิจเมืองไม่สามารถแบกรับผู้สูงอายุได้ แต่ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งจะดูแลผู้สูงอายุได้ ทั้งหมดด้วยคุณภาพที่ดีกว่าและต้นทุนที่ถูกกว่า เช่นเดียวกับเรื่องคุณภาพเด็กและเยาวชน รวมทั้งเรื่องอื่นๆ อีกหลายเรื่องที่สังคมข้างบนทำไม่ได้

๒.

เป้าหมายของตำบล

เป้าหมายต่อไปนี้เป็นทั้งเป้าหมายเชิงเครื่องมือ กลไก และผลลัพธ์

๑. ส่งเสริมให้มีสภาผู้นำชุมชนทุก ชุมชนในตำบล

ในแต่ละชุมชนมีผู้นำตามธรรมชาติ
ประมาณ ๔๐ - ๕๐ คน รวมตัวกัน
เป็นสภาผู้นำชุมชน ทำแผนชุมชนให้
สภาชุมชน คือคนทั้งหมดหมู่บ้านรับรอง
และคนทั้งหมดร่วมกันขับเคลื่อน
การพัฒนาอย่างบูรณาการ

๒. มีสถาบันการเงินของชุมชน ระดับตำบล ในทุกตำบล

สถาบันการเงินของชุมชนระดับตำบล
เป็นเครื่องมือเชิงสถาบันของชุมชน
เพื่อการออม สวัสดิการ อาชีพ การ
ศึกษา ที่เคยทำมาแล้ว มีเงินสะสม
ถึงกว่า ๑๐๐ ล้านบาท ใน ๑ ตำบล
ทั้ง ๘,๐๐๐ ตำบล จะมีเงินของ
ชุมชนกว่า ๘๐๐,๐๐๐ ล้านบาท

๓. วัดทุกวัดเป็นศูนย์กลาง ของชุมชน

แต่ละตำบลมีวัดโดยเฉลี่ย ๕ วัด
วัดควรร่วมกับชุมชนในการพัฒนา
จิตใจ สังคมสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม
ผู้สูงอายุ การศึกษา

๔. โรงเรียนทุกโรงเรียน ในตำบลบูรณาการ

การเรียนรู้กับเศรษฐกิจ สังคม

โดยเฉลี่ยแต่ละตำบลมี ๕ โรงเรียน
โรงเรียนควรร่วมกับชุมชนในการ
พัฒนาอย่างบูรณาการ อาจเป็น
วิสาหกิจเพื่อสังคม

๕. สถานประกอบการในตำบล มีบทบาทในการพัฒนาอย่าง บูรณาการ

สถานประกอบการทั้งหมดในตำบล
ควรเป็นแหล่งเรียนรู้ และมีบทบาท
ในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

๖. มีสัมมาชีพเต็มพื้นที่

สัมมาชีพ หมายถึง อาชีพที่
ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียน
ผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม
และมีรายจ่ายน้อยกว่ารายได้ การมี
สัมมาชีพเต็มพื้นที่ เป็นปัจจัยของ
ความร่มเย็นเป็นสุข และศีลธรรม

๗. มีทักษะวิชาช่างทุกแขนง

การที่คนในชุมชนมีทักษะวิชาช่าง
ทุกแขนง ทำให้ชุมชนมีสมรรถนะ
และหายจน ถนนผ่านตำบลใดตำบล
นั้นดูแลซ่อมแซม มีส่วนแบ่งรายได้
รถใครมาเสียในตำบล ดูแลให้
ปลอดภัย และมีช่างซ่อมให้ ช่างจาก
ชุมชนสามารถไปทำงานในเมือง
แบบเข้าไปเย็นกลับ

๘. มีตลาดชุมชนและการ จัดการท่องเที่ยวชุมชน

ตลาดชุมชน และการจัดการท่องเที่ยว
ชุมชน ทำให้สามารถขยายสินค้า
ชุมชน สร้างรายได้ กระตุ้นการ
อนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม
และก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๙. จัดการสิ่งแวดล้อมและ พลังงาน

จัดการขยะ ชุมชนมีภูมิทัศน์สวยงาม
ร่มรื่น อนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร จัดการ
ใช้อย่างเป็นธรรมชาติ สามารถสร้าง
พลังงานทางเลือกมากที่สุด

๑๐. เป็นสังคมที่คนไทย ไม่ทอดทิ้งกัน

สำรวจผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง เช่น ผู้สูงอายุ
เด็กกำพร้า คนพิการ จัดให้มี
อาสาสมัคร ดูแลหมดทุกคน โดยใช้
กองทุนสุขภาพชุมชน และเงิน
สนับสนุนสวัสดิการ จากสถาบัน
การเงินของชุมชนระดับตำบล

๑๑. มีองค์กรจัดการ อาสาสมัครเพื่อชุมชน

รัฐบาลควรมีนโยบายให้นักเรียน
นิสิต นักศึกษา ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ
และพนักงานภาคธุรกิจ เป็นอาสา-
สมัครเพื่อชุมชน เราจะมีคนช่วยดูแล
เด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ เต็มแผ่นดิน
เป็นการถักทอคนไทยเข้ามาด้วยกัน
เป็นการสร้างจิตสำนึก และการเรียนรู้
ความจริงของแผ่นดินไทย

๑๒. พัฒนาคุณภาพเด็ก และเยาวชนหมดทุกคน

เด็กและเยาวชนเป็นอนาคตของชาติ
ทุกตำบลต้องสามารถดูแลเรื่อง
พัฒนาคุณภาพเด็ก และเยาวชน
หมดทุกคน คนจนต้องมีอาสาสมัคร
ช่วย

๑๓. ทุกตำบลเป็นตำบลปลอดภัย

ไม่มีการข่มขืน จี้ปล้น ฆ่า อุบัติภัย บนท้องถนน อุบัติเหตุ เด็กจมน้ำตาย ทุกตำบลต้องเป็นตำบลปลอดภัย

๑๔. นวัตกรรมระบบสุขภาพตำบล

นอกเหนือจาก รพ.สต. ควรมี พยาบาลชุมชน ๑ คน ต่อ ๒ หมู่บ้าน มีผู้ช่วยพยาบาลหมู่บ้านละ ๑ คน กินเงินเดือน **อบต.** กองทุนสุขภาพ ตำบล และสถาบันการเงินของชุมชน ระดับตำบล สามารถดูแลประชาชน โดยใกล้ชิดประดุจญาติ ทุกตำบล ควรมีศูนย์การแพทย์แผนไทย ๑ แห่ง เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม

๑๕. แหล่งเรียนรู้ตำบล

ทุกตำบลมีห้องสมุดตำบล พิพิธภัณฑ์ ตำบล ศูนย์ศิลปะ ศูนย์กีฬา ศูนย์ เรียนรู้พิเศษ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย เต็มตำบล

๑๖. มีความสามารถในการ ดึงความสนับสนุนจากภายนอก

แหล่งสนับสนุนจากภายนอกมี มากมายทั้งเรื่องข้อมูลข่าวสาร ความรู้ทางวิชาการ และเทคโนโลยี กฎหมาย การอาชีพ การเงินนโยบาย ตำบลต้องสามารถดึงความสนับสนุน ที่ต้องการ

๑๗. เป็นตำบลแห่งการทำความดี

มีตัวอย่างที่ทั้งตำบลเชื่อมโยงกัน ด้วยการทำความดี เช่น ช่วยเหลือ ผู้อื่น ดูแลผู้สูงอายุ ดูแลสิ่งแวดล้อมอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ทุกตำบลต้องเป็นตำบลแห่งการทำความดี

ถ้าตำบลสามารถบรรลุเป้าหมายทั้ง ๑๗ จะเป็นตำบลเข้มแข็ง มีสุขภาวะที่สมบูรณ์ เป็นตำบลน่าอยู่ที่สุด รวมกันทั่วประเทศ เป็นประเทศไทยที่น่าอยู่ที่สุด

๓.

ทุกภาคส่วนสนับสนุนยุทธศาสตร์ตำบล

เรามีหน่วยงานต่างๆ มากมายทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคการศึกษา ภาคธุรกิจ ภาคการสื่อสาร ภาคประชาสังคม เกินพอที่จะสนับสนุนตำบล ได้ครบทั้ง ๘,๐๐๐ ตำบล

รัฐบาลควรมีนโยบายให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนตำบล ให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างบูรณาการ โดยองค์กรเล็กสนับสนุน ๑ ตำบล องค์กรใหญ่สนับสนุนหลายตำบลดังที่ ปตท.สนับสนุนอยู่ ๘๔ ตำบล บริษัทมิตรผลก็กำลังให้เจ้าหน้าที่ ๑๒ คนเรียนรู้งานพัฒนาตำบลอยู่ นัยว่าจะสนับสนุนจำนวนเป็นร้อยตำบล หากองค์กรการสื่อสารเช่นสถานีโทรทัศน์ต่างๆ สนับสนุนตำบลจำนวนหนึ่ง จะทำให้สามารถสื่อสารเรื่องการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

ควรทำการตกลงกันว่า องค์กรใดจะสนับสนุนตำบลอะไรบ้าง แล้วประกาศให้สาธารณะรับรู้ องค์กรของภาคส่วนต่างๆ ที่จะสนับสนุนตำบล มีดังนี้

กรม กอง ของกระทรวงต่างๆ	บริษัทต่างๆ
กองทัพ ตำรวจ	ธนาคาร
รัฐวิสาหกิจทั้งหมด	หนังสือพิมพ์ สถานีโทรทัศน์
มหาวิทยาลัยทุกมหาวิทยาลัย	มูลนิธิ สมาคม

การให้ทุกองค์กรแยกกันรับผิดชอบสนับสนุนเป็นรายตำบล เพื่อให้องค์กรแต่ละองค์กรมีโอกาสเรียนรู้การพัฒนาอย่างบูรณาการด้วยตนเอง ทั้งนี้โดยอาจมีองค์กร เช่น พอช. สสส. มูลนิธิปิดทองหลังพระ ช่วยแนะนำ

ตำบลทั้ง ๘,๐๐๐ ตำบล กับองค์กรทุกประเภทที่สนับสนุนตำบลจะเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ (Interactive Learning through action) ของคนไทยทั้งประเทศที่ใหญ่สุดในประวัติศาสตร์

“การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ” เป็นการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดในการผ่านความยากไปสู่ความสำเร็จ และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Transformation) แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น การเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคนที่เกี่ยวข้อง เกิดภราดรภาพ ความเชื่อถือไว้วางใจกันเกิดเป็นปัญญาร่วม เกิดนวัตกรรม และเกิดความสุขประดุจบรรลุนิพาน

๕.

จัดมหกรรมการลงทุนในสัญญาพัฒนาประเทศไทย

ควรจัดมหกรรมการลงทุนในสัญญาพัฒนาประเทศไทยโดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน โดยองค์กรทั้งหมดทุกภาคส่วนที่ตกลงจะสนับสนุนตำบล ในการพัฒนาอย่างบูรณาการทั้ง ๘,๐๐๐ ตำบล มาลงนามสัญญาต่อนายกรัฐมนตรี ว่าองค์กรใดจะสนับสนุนตำบลอะไรบ้าง แล้วประกาศให้รับรู้ทั่วกัน

มีกระบวนการติดตามประเมินความก้าวหน้า ของงานสนับสนุนการพัฒนาตำบลทุกตำบล และรายงานต่อสาธารณชนเป็นระยะๆ โดยวิธีนี้การพัฒนาตำบลจะก้าวหน้าขยายตัวอย่างรวดเร็ว อาจจัดให้มีการประชุมร่วมระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับชาติ

๕.

นั่นคือการถักทอกันเป็นพลังแผ่นดิน ไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

ทั้ง ๆ ที่มีทรัพยากรมาก แต่สังคมไทยไม่มีพลังการพัฒนาและองค์ประกอบต่าง ๆ แยกส่วนไม่เข้ามาประกอบกัน เหมือนสังคมเครื่องหลุด รูปแบบที่เสนอในยุทธศาสตร์ฉบับนี้ คือ **การถักทอทางสังคม** ที่คนไทยเข้ามาถักทอกันเพื่อพัฒนาประเทศไทย เมื่อคนไทยทุกภาคส่วนเข้ามาถักทอกันก็จะเกิด **ภูมิพละ** หรือพลังแผ่นดินอันเป็นพลังมหาศาลแห่งความสำเร็จ

เมื่อชุมชนท้องถิ่นอันเป็น**ฐานของประเทศเข้มแข็ง** จะรองรับประเทศทั้งหมดให้มั่นคง ในขณะที่เศรษฐกิจข้างบนวูบไหววิกฤตอยู่เป็นประจำเพราะเงินที่วิ่งวนอยู่ในโลก ๙๙ เพอร์เซ็นต์ ไม่มีเศรษฐกิจจริงรองรับ **เศรษฐกิจชุมชนเป็นเศรษฐกิจจริง** ที่บูรณาการอยู่กับชีวิตสังคม สิ่งแวดล้อม เมื่อเศรษฐกิจชุมชนเติบโตขึ้นจึงเป็นความมั่งคั่งที่แท้จริง เพราะอยู่บนฐานการมีสัมมาชีพเต็มพื้นที่และความเป็นธรรม

กระบวนการชุมชนที่มีสภาผู้นำชุมชนและคนทั้งชุมชนมีส่วนร่วม คือ **ประชาธิปไตยชุมชน** ประชาธิปไตยชุมชนเป็นประชาธิปไตยทางตรง ที่มีฐานกว้างและมีคุณภาพสูงสุด จะเป็นฐานรองรับให้ประชาธิปไตยระดับชุมชนมีคุณภาพดีขึ้น ผู้นำชุมชนท้องถิ่นที่มีคุณภาพสูงจะมีเป็นล้าน ๆ คน เฉพาะสภาผู้นำชุมชนหมู่บ้านละ ๕๐ คน ๘๐,๐๐๐ หมู่บ้าน รวมกันก็มีถึง ๔ ล้านคนแล้ว ฐานผู้นำที่กว้างและมีคุณภาพจะเป็นพลังในการพัฒนาประเทศไทย

ชุมชนที่เข้มแข็งทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจจะ**สามารถดูแลผู้สูงอายุได้ทั้งหมด** ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจข้างบนไม่สามารถรองรับสังคมผู้สูงอายุได้ คุณภาพเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ไม่มีคำตอบเลยในสังคมแบบเดิมที่มีความเหลื่อมล้ำสุด ๆ แต่ชุมชนที่เข้มแข็งในการพัฒนาอย่างบูรณาการ จะสามารถ**ดูแลการพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนได้ทั้งหมด**

วิกฤตการณ์ทางศิลปกรรมที่ระบอบทั่วโลก มองไม่เห็นความหวังจากการสอนวิชาศิลปกรรม แต่ชุมชนเข้มแข็งคือคำตอบ เพราะศิลปกรรมคือการอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคนและระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม ชุมชนคือวิถีชีวิตร่วมกัน **จึงเป็นที่อยู่ของศิลปกรรม** ในขณะที่สังคมข้างบนเป็นเรื่องของอำนาจ เงิน และมายาคติ จึงไม่มีที่อยู่ของศิลปกรรม แม้มีการสอนวิชาศิลปกรรม ศิลปกรรมก็ไม่เกิดเพราะศิลปกรรมไม่ใช่วิชา แต่เป็นวิถีชีวิตร่วมกัน

การศึกษาซึ่งมีปัญหา มาก แต่ปฏิรูปเท่าไรก็ไม่สำเร็จ เพราะระบบการศึกษาเข้าไปสู่การเป็นหิน แต่ในการพัฒนาอย่างบูรณาการของชุมชน โรงเรียนที่ร่วมในกระบวนการพัฒนาอย่างบูรณาการกับชุมชน ก็จะ**ปฏิรูปการเรียนรู้** ไปในตัว เช่นเดียวกับพระศาสนาที่จะปฏิรูปที่ส่วนบนยากมาก แต่ถ้าวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน และร่วมกับชุมชนในการพัฒนาอย่างบูรณาการ **วัดกับชุมชนต่างก็จะกำกับซึ่งกันและกัน** ให้อยู่ในความถูกต้อง

มหาวิทยาลัยซึ่งเคยอยู่กับการสอนโดยเอาวิชาเป็นตัวตั้ง ทำให้ไม่รู้จักความจริงของประเทศไทย จึงขาดปัญญาทางนโยบาย ถ้ามหาวิทยาลัยมาทำงานกับตำบลตามที่เสนอในยุคศาสตร์นี้ นอกจากจะนำความรู้และเทคโนโลยี ไปช่วยลดต้นทุนและเพิ่มมูลค่าให้แก่ชุมชนแล้ว ยังทำให้มหาวิทยาลัยเข้าใจความเป็นจริงของประเทศ

ทำให้สามารถสังเคราะห์นโยบายสาธารณะได้ การที่มหาวิทยาลัยจะสังเคราะห์นโยบายสาธารณะได้ จะทำให้**มหาวิทยาลัยสามารถเป็นหัวรถจักรทางปัญญาพาชาติออกจากวิกฤตได้**

ภาคธุรกิจซึ่งมีคนเก่งๆ และมีความสามารถในการจัดการมากที่สุด การที่ไปร่วมในยุคศาสตร์ตำบล ในทำนอง ๑ บริษัท ๑ ตำบล หรือ ๑ ธนาคารต่อ ๑ ตำบล จะทำให้ พลังของภาคธุรกิจไปช่วยสร้างสัมมาชีพเต็มพื้นที่และต่อเชื่อมเศรษฐกิจมหภาคกับเศรษฐกิจชุมชนให้เกื้อกูลกัน ซึ่งเป็นกุญแจของความมั่งคั่งและยั่งยืน

การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติระหว่างทุกฝ่าย จะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ใหญ่และที่สำคัญที่สุดในประเทศไทย อันก่อให้เกิดความเสมอภาค ภราดรภาพ และสามัคคีธรรม ส่งให้เกิดภูมิพลหรือพลังแผ่นดิน เพื่อสร้างประเทศไทยในฝันให้เป็นประเทศที่น่าอยู่ที่สุด เพื่ออนาคตของเราด้วยกัน

ในอนาคตเมื่อมีรัฐบาลพลเรือนที่มาจากการเลือกตั้ง ขอให้รัฐบาลใหม่ดำเนินการพัฒนาประเทศด้วยยุทธศาสตร์ตำบล ตามที่เสนอนี้ต่อไปด้วย เพราะการที่คนไทยถักทอกันพัฒนาประเทศไทย ย่อมลดความหวั่นใจของรัฐบาลต่างๆ รัฐบาล และพรรคการเมืองจะพบว่า การพัฒนาอย่างบูรณาการจะเป็นฐานให้ประชาธิปไตยแข็งแรง